

KATEŘINA BOHÁČOVÁ: PRAŽSKÁ A FLORENTSKÁ NEORENESANČNÍ ARCHITEKTURA RIGORÓZNÍ PRÁCE

Autorka si na počátku skromně předsevzala: „pouze uvést čtenáře do problematiky *neorenesanční architektury*“ (s. 6 předložené práce). Cíl práce formuluje pregnantněji až v jejím závěru: „*Tato práce měla za cíl uchopit neorenesanční architekturu v kulturně-historickém kontextu 19. století, a tak alespoň částečně odhalit její spojení s tehdejší společností, jejími myšlenkami, hodnotami, schopnostmi vyrovnávat se se změnami, ale také najít momenty vedoucí k návratu k renesančnímu období. Snažila se ukázat jak kritické tak obdivné pohledy na historizující, tedy i neorenesanční architekturu, které se až v posledních letech dostalo jisté revaluace*“ (s. 114 předložené práce). Citované věty se ocitly v poloze výhodné, kdy už čtenář s téměř úplnou znalostí celého textu dobře ví, že tohoto cíle bylo dosaženo a navíc dosaženo způsobem velmi přesvědčivým.

Práce svou zralostí prozrazuje, jak dlouho vznikala. Jsem velmi rád, že jsem mohl sledovat kontinuální vývoj od prvotního zájmu o neorenesanci, který vyústil ve velmi kvalitní písemnou práci k postupové zkoušce *Neorenesanční architektura jako obraz společnosti*, obhájenou na jaře 2006, přes dobrodružství spojené s výtečným nápadem nekomparovat českou neorenesanci a florentskou renesanci, ale českou a florentskou neorenesanci, navíc přímým výzkumem ve Florencii, jehož znovu velmi úspěšným výsledkem byla diplomová práce Kateřiny Boháčové *Neorenesanční architektura v Praze a Florencii v kulturně-historickém kontextu 19. století*, obhajovaná v lednu loňského roku, až po práci přítomnou.

Hned v úvodu autorka jasně pojmenovává základní rozdíl mezi českou a italskou neorenesancí: Česká neorenesance byla výrazem ambicí národa, který se teprve začínal domáhat své státní samostatnosti, kdežto italská neorenesance je slohem sjednocení, slohem nového státního útvaru, který proti regionální rozdílnosti renesanční architektury usiluje o univerzalitu. Česká neorenesance je pak v dalším textu exponována po mém soudu zcela oprávněně z potřeby národního slohu, tedy snahy o odlišení. K výkladu české architektury 19. století z principu negativního vymezování u nás dosud nebyl dostatek odvahy. Volbu výchozí polarity národní × univerzální, resp. odlišení × sjednocení a charakter další práce s ní pokládám za nejinspirativnější metodologický přínos předložené práce a zároveň v této metodologické rovině vidím velký potenciál dalšího bádání: Může být velmi vhodným interpretačním rámcem pro specifické a mnohvrstevnaté napětí mezi potřebou národní architektury a universalismem neorenesance habsburského soustátí, samozřejmě při respektování podstatné polarity tradice × modernita.

V expozici problematiky historismu v architektuře 19. století autorka prokazuje bezpečnou znalost starší i recentní literatury nejen domácí, ale také italské. Osobně si

zde zvláště cením rozpracování konceptu hry jako interpretačního rámce historizující architektury 19. století, v němž spojila 15 let starý, ale dodnes nerozvinutý námět Jana Bažanta s klasickou Huizingovou koncepcí a nedávnými poznatky Heleny Lorenzové. Nedokážu překročit svůj stín a nečíst studii kolegyně Boháčové také jako historik umění specializovaný na architekturu. Autorčin přehledný výklad neorenesance při tomto čtení plně obstál stejně, jako podrobnější výklad italské renesance s dobrým využitím dnes poněkud neprávem zapomínaného textu mého nedávno žel zesnulého učitele Jiřího Kropáčka, který provázal české vydání základní Martindaleovy práce *Člověk a renesance*. Především mě ale zaujal hutný přehled uměleckohistorického poznání a interpretace renesanční architektury v 19. století s bezpečným výběrem klíčových děl, která zároveň trasují vývoj moderního dějepisu umění.

Stejně jako odbornou literaturu zvládla autorka suverénně stavební fond; oceňuji jak samotný výběr příkladů pro výklad vývoje, tak čistý způsob, jímž se jich autorka analyticky zmocňuje. Za zmínku také rozhodně stojí fakt, že se neomezuje na mnohokrát publikované stavby a zabývá se ku prospěchu své studie i v dosavadní literatuře méně frekventovanými architekty a staviteli, jako byli namátkou Vratislav Pacovský, Josef Bláha, Eduard Rechiegel, Rudolf Krieghammer či Antonín Turek.

Již tak nespornou hodnotu práce zvyšuje ještě výjimečná práce s obrazovým materiálem, která zasluhuje samostatnou poznámku: V literatuře se traduje hojně inspiračních zdrojů a přímého přebírání tam, kde architekti pracovali v intencích přísného historismu „kolážovým“ způsobem. Často narazíme (samozřejmě jen tehdy, nepřebereme-li pouze daný údaj jako všichni před námi, ale dáme-li si práci s jeho ověřením) na přibližnost prostou vši přesvědčivosti. Vzácné nejsou ani paralely neexistující, resp. podoba mezi předlohou a domnělou replikou tak vzdálená, že zůstává jen shoda architektonického typu. Proto je zcela výjimečné, předloží-li někdo čtenáři zraků přímou obrazovou verifikaci, navíc tak maximálně přizpůsobenou potřebám diváka, jak to jen bylo možné, jako v tomto případě.

Souhrnně tak mohu rigorózní práci Kateřiny Boháčové *Pražská a florentská neorenesanční architektura* hodnotit jako velmi odvážný a zároveň úspěšný vstup na dosud nezmapované území, které se ukázalo jako vysoce vhodné pro kulturologické zpracování. Práce svrchovaně původní svým tématem a některými přístupy k němu zároveň přesvědčivě demonstruje možnosti mezioborového přístupu i nároky, které klade. Mimořádná je také proporce mezi textovou a obrazovou složkou. Předloženou práci proto **plně doporučuji k obhajobě**.

V Praze 30. dubna 2009

PhDr. Vladimír Czumalo, CSc.